Varovanie:

Mládežnícka výmena môže vážne zmeniť váš pohľad na život

Pripravme si mládežnícku výmenu

História jedného mládežníckeho stretnutia

iuventa

GR pre vzdelávanie a kultúru

Program Mládež v akcii

Mládež

ISBN: 978-80-8072-097-1

Publikáciu "Pripravme si mládežnícku výmenu" vydala
IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže
Národná agentúra Mládež v akcii
Búdková 2, 81104 Bratislava 4
Grafické spracovanie podkladov:
VAV & ROSSI, s.r.o. Martin
www.vavrossi.sk
(c) 2009 Všetky práva vyhradené

Autori: Jana Miháliková, Tomáš Pešek

Pripravme si mládežnícku výmenu

Publikáciu vydala:
IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže
Národná agentúra Mládež v akcii
www.iuventa.sk
www.mladezvakcii.sk

Obsah

5 Úvod

6 Príbeh sa začína

7 Základom je motivácia

9 Všetci za jedného...

11 Bez partnera to nepôjde!

13 Program a komunikácia

16 Odkiaľ zohnať peniaze?

19 Píšeme projekt!

22 Musíme byť všetci rovnakí?

24 Bez cudzieho jazyka ako bez jazyka?

26 Na nič sme nezabudli?

27 Preskočme čas

29 Prečo máme mládežnícke výmeny

30 O Iuvente

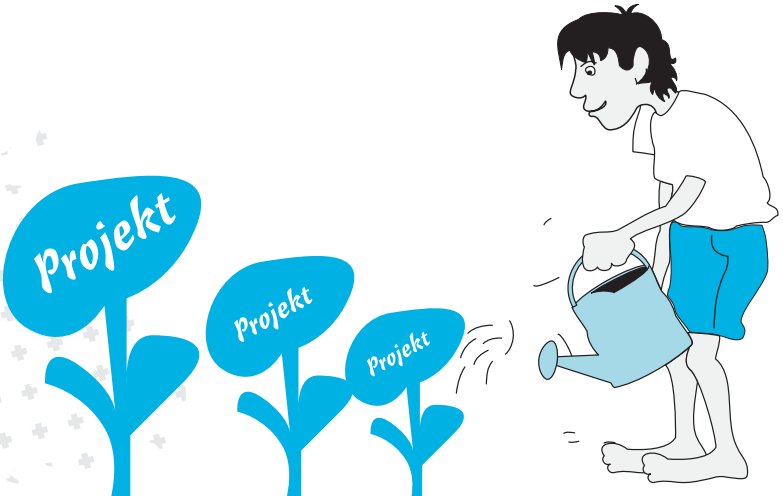

Úvod

Čo môžete očakávať?
Na príbehu jednej skupiny mladých ľudí vám ukážeme, ako sa dá zorganizovať dobrá mládežnícka výmena. Čo vás všetko čaká a na čo by ste mali myslieť, aby výsledok bol čo najlepší.

Na koho sme mysleli, keď sme pripravovali túto publikáciu?
Je veľa ľudí, ktorí sa venujú mládeži alebo môžu svojimi rozhodnutiami ovplyvniť postavenie mladých ľudí v spoločnosti a kvalitu ich života. Mládežnícki vedúci, miestni politici, učitelia, vychovávatelia... Mobilita a medzinárodná práca je oblasť, ktorá poskytuje veľa impulzov. Mladí ľudia milujú cestovanie, dobrodružstvo, stretávanie iných ľudí. Je dobré si to uvedomiť a využiť mobilitu na ich ďalší rozvoj, ako aj na rozvoj organizácií, komunít, spoločnosti. Dokazuje to aj množstvo zaujímavých projektov, ktoré sa od roku 2000 na Slovensku konali.

Kto sú autori tejto publikácie?
IUVENTA je inštitúcia Ministerstva školstva SR. Jej hlavným cieľom je pomáhať pri presadzovaní štátnej politiky voči deťom a mládeži najmä mimo školy a rodiny. Zaoberáme sa informáciami pre mladých ľudí a o mladých ľuďoch, pomáhame a vzdelávame tých, ktorí pracujú s deťmi a mládežou v ich voľnom čase. My v IUVENTE vieme, že mobilita mladých ľudí je niečo, čo môže pomôcť mladým ľuďom nielen spoznať nové miesta a kultúry, ale najmä spoznať samého seba, zistiť, kde sú ich silné stránky a na nich stavať. Možno aj nájsť si svoje miesto v živote. Mobilita nie je len o cestovaní.

A naozaj.

- koľko hodín denne trávia mladí Nemci on-line?
- ako sa žije arabskej menšine v Paríži?
- ako riešia otázku bývania mladí Gréci?
- aká je najpopulárnejšia belgická hudobná skupina?
- aké je najdlhšie maďarské slovo?
- ako fungujú veterné mlyny v Holandsku?

Že neviete? Tak to je najvyšší čas pripraviť mládežnícke stretnutie!

Príbeh sa začína...

Bolo to v zime, v malom mestečku, v obyčajnom mládežníckom klube. Miestna mládež ....
Alex je mládežnícky vedúci, ktorý v klube pracuje už 3 roky.

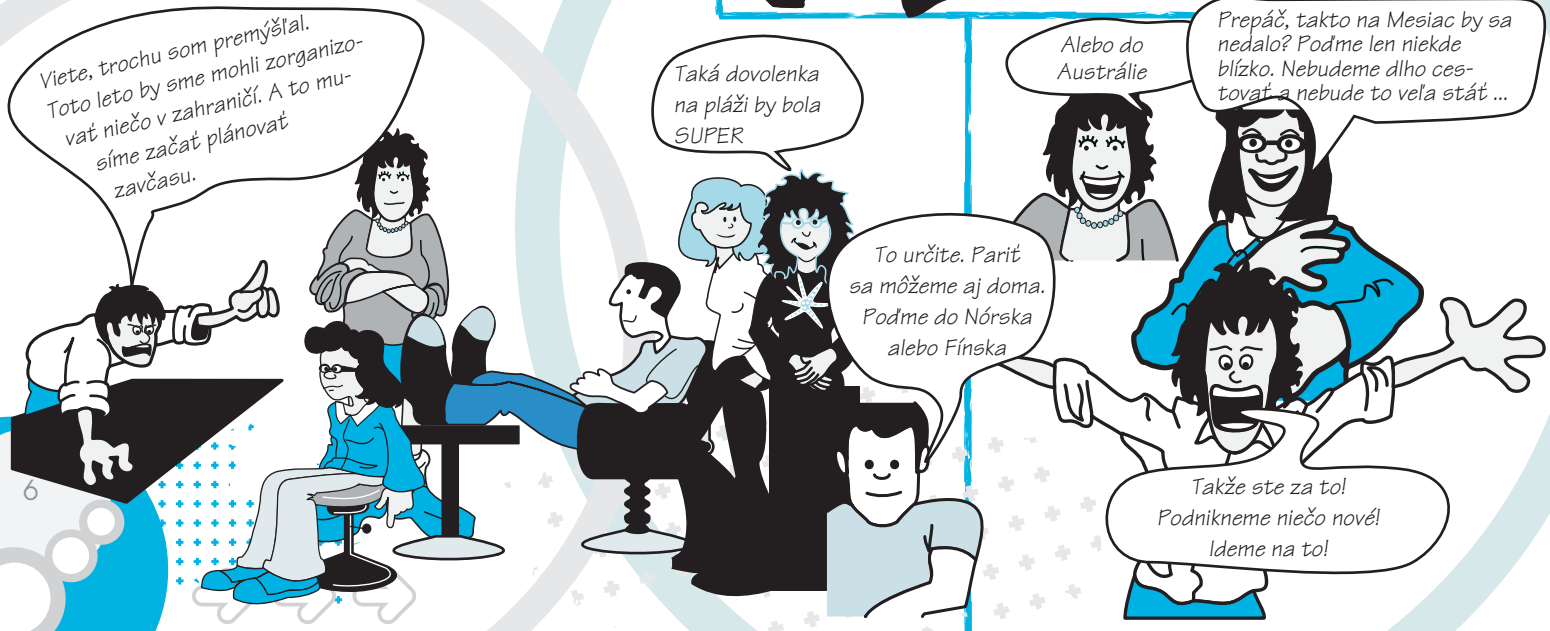

Základom je motivácia

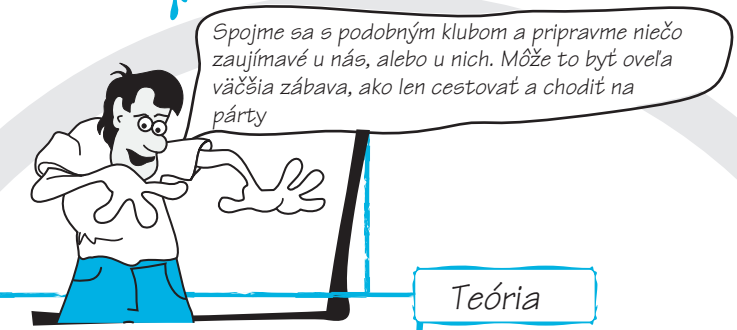

Teória

Čo myslíte, poznáte sa dobre? Môžete sa spoľahnúť na svojich kamarátov? Viete ako sa zachovajú v rôznych situáciách?
Základom je motivácia

Rozvoj mladých ľudí neformálnym spôsobom
Výmena je stretnutie dvoch (alebo aj viacerých) skupín mladých ľudí a ich vedúcich z rôznych štátov, ktorých spája rovnaká téma, záujem. Mládežnícka výmena je spôsob, ako neformálne pôsobiť na mladých ľudí mimo školy alebo rodiny. Jej cieľom je dať im možnosť vyskúšať si svoje schopnosti, získať nové skúsenosti, poznatky, rozšíriť obzory, naučiť sa žiť s mladými ľuďmi z iných krajín v mieri a porozumení. Želania, záujmy a predstavy samotných účastníkov sú v centre pozornosti.

Dôvody na účasť
Motívy na organizovanie projektu môžu byť rôzne (spoznávanie cudzích krajín, prax v jazyku, turistika, zábava...). Všetci členovia musia mať jasnú predstavu o cieli a obsahu a súhlasiť s nimi. Je preto nevyhnutné hovoriť so všetkými členmi budúceho stretnutia o ich názoroch a očakávaniach. Diskusia má umožniť aj tým menej aktívnym vyjadriť svoj názor. Rozhovory vedúci kontra účastníci sa môžu konať individuálne, v menších skupinách alebo aj v "pléne".

Projekt mládežníckej výmeny musí byť pripravený tak, aby bol finančne dostupný pre všetky sociálne skupiny. Veľa grantových programov má špecifické nástroje určené aj práve na to . Výmena je pre každého.

Podľa čoho môžeme predpokladať , že budeme mať úspech?

- **téma odráža záujmy, potreby a očakávania väčšiny účastníkov**
- **je výsledkom citlivej diskusie o motívoch jednotlivých účastníkov**
- **skupina chce spolupracovať so skupinou**
- **podobných chlapcov a dievčat**
  je finančne dostupná všetkým účastníkom

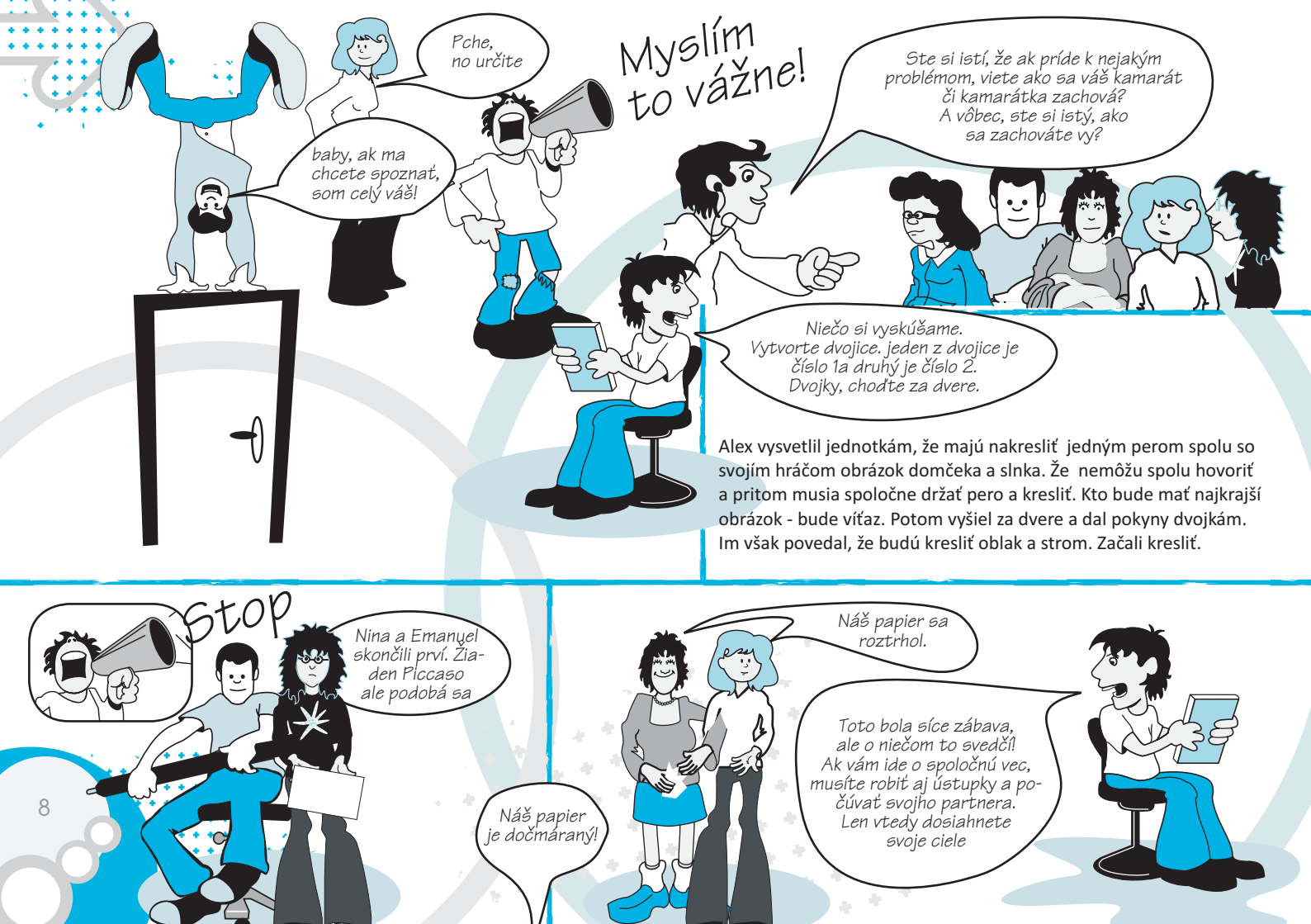

Alex vysvetlil jednotkám, že majú nakresliť jedným perom spolu so svojím hráčom obrázok domčeka a slnka. Že nemôžu spolu hovoriť a pritom musia spoločne držať pero a kresliť. Kto bude mať najkrajší obrázok - bude víťaz. Potom vyšiel za dvere a dal pokyny dvojkám. Im však povedal, že budú kresliť oblak a strom. Začali kresliť.

Všetci za jedného...

Výmena je práca skupiny
Ak má projekt mládežníckej výmeny splniť svoj cieľ a dať mladým ľudom priestor na sebarealizáciu - musí byť výsledkom práce skupiny účastníkov. Úloha mládežníckeho vedúceho je len poradná, pomocná. Vedúci monitoruje, stimuluje príp. rieši konflikty a problémy v skupine

Znaky dobrého tímu
Členovia podporujú vedúceho tímu, kompetencie sú vyrovnané, v tíme vládne ovzdušie dôvery, otvorenosti, podpory a pochopenia, členovia sú ochotní zúčastňovať sa na spoločnej práci, vzniká "nepísaná" skupinová dohoda.

Prínosy tímovej práce
Členovia tímu sa naučia jasne vyjadrovať svoje názory a stanoviská, ale aj navrhovať a prijímať kompromisy. Menej odvážni členovia cítia podporu skupiny a odvážia sa aj na úlohy, ktoré pred tým považovali pre seba za nemožné. Vedúce osobnosti sa naučia lepšej komunikácii a deľbe práce. Každý dostane úlohy podľa svojich možností a schopností. Nikto sa necíti zbytočný alebo v úzadí.

Aktivity na upevnenie skupinového ducha
Na odhalenie zákonitostí, ktoré v tíme pôsobia je určených niekoľko aktivít. Dobrý pozorovateľ počas nich odhalí, kto je vedúca osobnosť, kto je v úzadí a teda potrebuje podporu, kto je chronicky "to sa nedá" typ a pod. Diskusiou na konci hry prinútime sa účastníkov zamyslieť nad ich úlohou v tíme. Návody na tieto aktivity nájdete v publikácii Do Európy hrou I. a II. a III. (IUVENTA, 2001, 2002 a 2004).

Podľa čoho môžeme predpokladať , že budeme mať úspech?

- účastníci dostanú dostatok času nato, aby sa vytvorili väzby a základy pre tímovú prácu (dôvera, otvorenosť),
- prirodzení vodcovia v skupine pochopia, že nemusia byť vždy tí "vpredu",
- všetci účastníci chápu, že výmena je ICH záležitosť a cítia za ňu zodpovednosť
- všetci členovia sa rešpektujú a dôverujú si

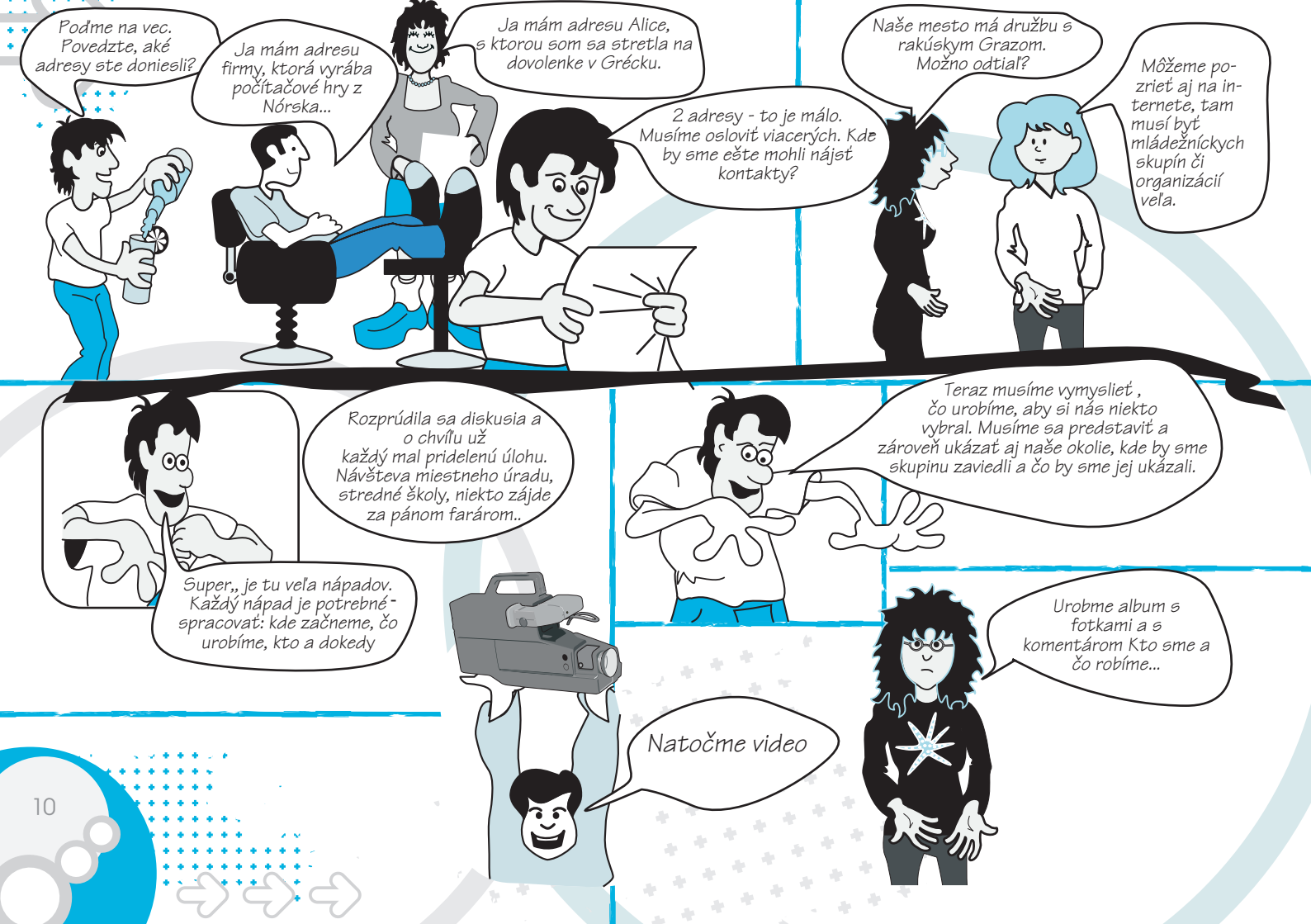
Poďme na vec. Povedzte, aké adresy ste doniesli?
Ja mám adresu firmy, ktorá vyrába počítačové hry z Nórska...
Ja mám adresu Alice, s ktorou som sa stretla na dovolenke v Grécku.
2 adresy - to je málo. Musíme osloviť viacerých. Kde by sme ešte mohli nájsť kontakty?
Naše mesto má družbu s rakúskym Grazom. Možno odtiaľ?
Môžeme pozrieť aj na internete, tam musí byť mládežníckych skupín či organizácií veľa.
Rozprúdila sa diskusia a o chvíľu už každý mal pridelenú úlohu. Návšteva miestneho úradu, stredné školy, niekto zájde za pánom farárom..
Super,, je tu veľa nápadov. Každý nápad je potrebné - spracovať: kde začneme, čo urobíme, kto a dokedy
Teraz musíme vymyslieť , čo urobíme, aby si nás niekto vybral. Musíme sa predstaviť a zároveň ukázať aj naše okolie, kde by sme skupinu zaviedli a čo by sme jej ukázali.
Natočme video
Urobme album s fotkami a s komentárom Kto sme a čo robíme...

Bez partnera to nepôjde!

Hľadajte podobnú skupinu!
Ak sa vám podarí nájsť skupinu v rovnakom veku, rovnakom zložení chlapcov a dievčat, ktorá pochádza z podobného sociálneho prostredia, navyše nadšenú pre organizovanie takejto aktivity - máte úspešnú výmenu na dosah ruky.

Kde nájsť partnerskú skupinu? A kto môže pomôcť?
Existuje viacero možných spôsobov ako nájsť vhodnú partnerskú organizáciu alebo výmenu.
Uvádzame niekoľko z nich:

- informácie poskytuje európska informačná sieť EURODESK (www.eurodesk.sk), ktorá je pripravená Vám pomôcť. Viac sa dozviete ak napíšete na eurodesk@iuventa.sk
- v časti linky uvádzame internetové adresy zahraničných stránok, ktoré sú zamerané na vyhľadávanie partnerských skupín,
- inštrukcie na vyhľadanie partnera je možné nájsť aj na internetovej stránke IUVENTA-Program EÚ Mládež v akcii; pracovníci agentúry vašu žiadosť o vyhľadanie partnerskej skupiny odovzdajú kolegom vo vami vybranej krajine,
- oslovte starých partnerov, družobné mestá, školy, starých priateľov v zahraničí, regionálne centrá voľného času
- informujte sa u účastníkov podobných projektov v minulosti (množstvo kontaktov na mládežnícke organizácie má vo svojej databáze aj Národná agentúra Programu Mládež v akcii (NA MvA), kontakt nájdete na www.mladezvakcii.sk
- hľadajte kontakty cez medzinárodné organizácie ako YMCA, Skauting, Rada mládeže Slovenska,
- zistite, aké sú možnosti v prípade, že je Vaša organizácia súčasťou medzinárodnej siete.

Linky na webové stránky zamerané na vyhľadávanie partnerov:
Partneri z Dánska: http://www.ciriusonline.dk/Default.asp?ID=4228
Databáza British Council: http://cny.britishcouncil.org/
Partneri z EUROMED krajín: http://www.euromedp.org/en/partners.asp
Organizácie zapojené v programe Mládež: http://www.eurotool.net/orgs/index.htm
Partneri programu Mládež: http://www.jugendfuereuropa.de/service/kontaktboerse/kontakt_suche_e.php
Výmeny s Írmi: http://www.leargas.ie/youth/partners/
Partneri pre projekty networkingu: http://www.salto-youth.net/partner-requests/
Partneri mládežníckych výmien: http://www.youthforeurope.org/search.php

Cheme byť atraktívni
Je rozdiel, ak niekto pošle lakonickú správu typu: „Sme 8 mladí ľudia a chceme v lete organizovať mládežnícku výmenu do Talianska“ a zaujímavou, inteligentnou informáciou o skupine a okolí v atraktívnej úprave.

Iniciatíve a tvorivosti sa medze nekladú: blog, fotografie, krátke video, webstránka, zaujímavý plagát a pod. Čím zaujímavejšie, tým lepšie. Každý vychádza z miestnych pomerov, a preto pre niekoho je jednoduchšie nakopírovať alebo naskenovať brožúru s fotografiami a pre iného vyrobiť DVD. Je prirodzené, že každý materiál bude v cudzom jazyku, najčastejšie v angličtine.

Reciprocita
Ak hľadáme partnerskú skupinu, mali by sme uvažovať aj o hosťovaní, nielen o vycestovaní. Tak ako vaši mladí ľudia chcú cestovať a spoznávať iné krajiny a iných mladých ľudí, to chce bezpochyby aj váš partner... Preto pozvanie do krajiny by malo byť prirodzenou súčasťou každej žiadosti o vyhľadanie partnera.

Podľa čoho môžeme predpokladať, že budeme mať úspech?

- zapojíte všetkých účastníkov do aktívneho vyhľadávanie adries a kontaktov,
- využijete služby národných organizácií a inštitúcií, ktoré pomáhajú vyhľadávať partnerské organizácie, ale budete aj naďalej hľadať sami,
- skupina pripraví zaujímavú prezentáciu organizácie, okolia i budúceho projektu v cudzom jazyku,
- ponúknete budúcim partnerom aj možnosť pobytu v našej krajine,
- nedáte sa odradiť počiatočným neúspechom, lebo pre každého sa partnerská skupina určite raz nájde!

Uplynul mesiac. Skupina si z rôznych ponúk vybrala podobnú skupinu z Nemecka.

Program a komunikácia

Program pre obe skupiny

Skupina, ktorá je hostiteľom mládežníckej výmeny, má vždy viac povinností. Neznamená to však, že "naservíruje" svojim partnerom celý program bez ohľadu na to, či sa im to páči, alebo nie. Aj program je výsledkom práce všetkých zúčastnených tímov, ich potrieb, požiadaviek a očakávaní.

Kto je lepší? To teda nie...
Najväčší rozdiel medzi mládežníckou výmenou a turistickým zájazdom je, že sa výmena nestane prezentáciou jednej krajiny či kultúry pred inou. Aktivity typu " Pozrite, akí sme my skvelí, úžasní a čo všetko tu máme!" nemajú na mládežníckej výmene miesto. Ak sa aj skupina rozhodne, že niektorú aktivitu prezentačného typu zaradí, partnerská skupina by mala ukázať niečo podobné.

Jeden o koze, druhý o voze
Skupina, ktorá je hostiteľom, spravidla prvá navrhuje program. Už v počiatkoch je dôležité čo najpodrobnejšie vysvetliť, ako si ktorú časť programu predstavujeme a uistiť sa, či to náš partner chápe a či s tým súhlasí. Partnerská skupina musí dostať priestor na doplnenie, výhrady. Neraz sa stane, že aj keď hovoríme o tých istých veciach, myslíme každý na niečo iné...

Rozdelenie zodpovedností
Pri tvorbe programu je tiež dôležité, aby sa skupiny podieľali organizačne na niektorých častiach. Každá strana si pripraví nielen prezentáciu krajiny, národných jedál, piesní či zvykov, ale aj tú časť programu, ktorá si to vyžaduje (časť spoločných workshopov, obsah národného dňa a pod.). Mládežnícki vedúci vedia, že je to tiež spôsob, akým môžu mladí ľudia prejaviť svoju zodpovednosť za priebeh výmeny, zorganizujú si program podľa svojich predstáv a chuti. Tak sa vyhneme situáciám, že sa účastníci nechcú zapájať do programu, alebo sa im nepáči.

Každý deň e-mail
Dobrý program je výsledkom diskusie a komunikácie v rámci skupín aj medzi nimi navzájom. Je dôležité stanoviť si plán, ako a kedy budú skupiny medzi sebou komunikovať. Čím častejšia a podrobnejšie komunikácia, tým lepšie. Dôležité je, aby sa členovia výmeny zoznámili už v príprave, preto si môžu okrem listov a fotografií vymieňať aj osobné maily či faxy s aktuálnymi informáciami (oslavy v rodine, miestne zvyky a tradície, informácie o udalostiach a i.).

Pravidelnosť komunikácie netreba podceňovať. Ak sa partnerská skupina na dlhší čas odmlčí, vzniká na druhej strane dojem, že sa skupina rozpadla, stratila záujem, alebo iné negatívne myšlienky. Preto je dôležité dať partnerskej skupine všetky možné kontakty na rôzne osoby, ktoré môžu podať v prípade potreby informáciu čo sa deje.

Podľa čoho viete, že váš projekt bude mať úspech?

- **skupiny medzi sebou pravidelne a aktívne komunikujú a informujú sa vzájomne o tom, čo ktorá skupina robí,**
- **na tvorbe programu sa podieľajú všetky partnerské skupiny,**
- **komunikácia sa odohráva vo forme konštruktívneho dialógu,**
- **skupiny komunikujú pravidelne aj cez osobnú korešpondenciu,**

Odkiaľ zohnať peniaze?

Peniaze neležia na ulici. Je treba veľa dôvtipu, informácií a aj skúseností, aby sme zvládli finančnú časť medzinárodných mládežníckych projektov. To, že každoročne stúpa počet takýchto projektov svedčí o tom, že sa to dá. A niet pochýb, že sa to vyplatí.

Grantové programy

Najväčším grantovým programom na Slovensku, ktorý podporuje organizáciu medzinárodných výmien mládeže je program Európskej Únie Mládež v akcii, ktorý v rámci akcie 1.1. finančne podporuje pobyty trvajúce 6 – 21 dní, pre 16 – 60 mladých ľudí vo veku 13 – 25 (výnimky môžu byť až do 30) rokov a ich vedúcich v niektorej z programových krajín. Viac informácií môžete nájsť na www.mladezvakcii.sk alebo na www.action1.eu.

Odkiaľ zohnať peniaze?

Ďalšou možnosťou je využiť Vyšehradský fond
(www.visegradfund.org)
ktorý každoročne vyhlasuje niekoľko kôl na projekty spolupráce medzi krajinami V4 (CZE, SVK, POL, HUN) a podporuje projekty v oblasti
kultúry, vedy a výskumu, vzdelávania, výmien mladých ľudí, cezhraničnej spolupráce a podpore turizmu.

Sponzori

Aj pri získavaní sponzorských príspevkov platia určité pravidlá. Ako žiadatelia musíte vedieť jasne a stručne (čas sú peniaze!) povedať, čo organizujete, s akým cieľom a pre koho.

- pripravte si niekoľko argumentov, prečo by práve vášmu projektu mal sponzor venovať svoj príspevok.
- spomeňte, aký spôsobom, kde a kedy by ste boli schopní danú firmu propagovať a aký asi očakávate z projektu výsledok
- od firiem jednoduchšie získate ich produkty, vecné dary či výrazné zľavy ako hotovosť, preto si dopredu zvážte, o akú formu podpory žiadate
- ak aj ste svojím projektom nadšení, nehovorte dlho. >

> Sponzori (pokračovanie)

- Menej je niekedy viac.
- za každý, aj ten najmenší príspevok, sa poďakujte. Osobne aj písomne.
- je vašou povinnosťou uvádzať sponzorov pri každom v vystúpení v médiách.
- vždy dodržte, čo ste sľúbili.
- ak ste u niektorého sponzora neuspeli, nedajte sa odradiť. Zašlite mu brožúru o aktivite, ktorú nepodporil, pozvite ho na záverečnú recepciu alebo stretnutie s médiami. Určite vám druhýkrát nepovie "nie".

Vlastné zdroje

Ak ste členmi veľkej a bohatej organizácie, ktorá má vašu aktivitu v pláne a rozpočte, pravdepodobne dostanete určitý finančný príspevok. Ak je to však nová , neplánovaná aktivita, budete musieť zohnať finančné prostriedky najmä z iných zdrojov. Finančné príspevky od účastníkov projektu by nemali byť vysoké. Ide o to, aby sa ho mohli zúčastniť všetci mladí ľudia bez ohľadu na to, akí bohatí sú ich rodičia. Určitú finančnú čiastku by mal však každý člen výmeny zaplatiť aj keď len symbolickú.

Nefinančné príspevky

V praxi to znamená, že si zistíte, kto vám môže poskytnúť materiál, zľavu alebo bezplatnú službu a požiadate o ňu. Ak si finančne vyrátate tieto položky, dostanete prekvapivo vysokú sumu. Vždy poproste majiteľa firmy, reštaurácie, hotelu či autodopravcu, aby vám aj písomne potvrdil výšku zľavy - veď je to jeho príspevok k úspechu vašej výmeny! V rámci niektorých grantových programov sa tieto nefinančné príspevky tiež uvádzajú medzi náklady aj príjmy.

Vlastné aktivity

Prípadne môžete skúsiť ďalšie cesty a užiť si pri nich aj zábavu. Fantázii sa medze nekladú...

Niekoľko príkladov:

- zbierajte papier, železo, hliník, sklo a výťažok dajte na rozpočet výmeny,
- zorganizujte diskotéku alebo vystúpenie amatérskych skupín s dobrovoľným vstupným,
- vyrobte zaujímavé predmety (perníky, šperky...) a s patričnou reklamou o vašom projekte ich predávajte,
- po dohode s mestom za bezplatné priestory či príspevok poupratujte mestský park
- prihláste sa ako skupina na víkendovú brigádu napríklad do lesnej škôlky alebo na zber ovocia,

Podľa čoho viete, že váš projekt bude mať úspech?

- **finančné krytie projektu je vecou všetkých účastníkov**
- **účastníci vlastnou aktivitou prispejú k získavaniu finančných zdrojov**
- **vlastný príspevok účastníkov je čo najnižší, aby si účasť na výmene mohol dovoliť každý**
- **využijete aj nefinančné príspevky**

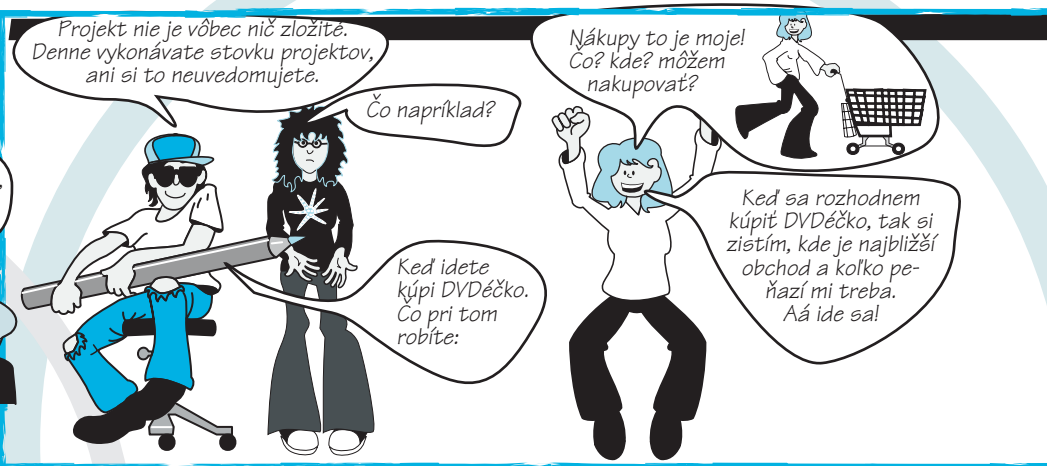

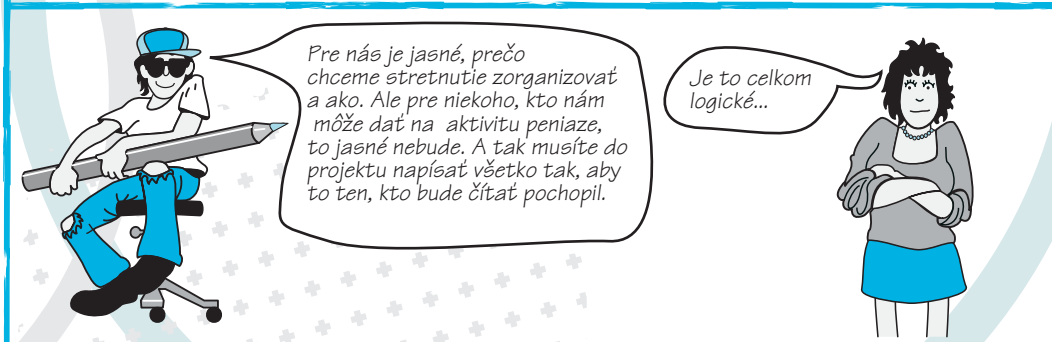

Píšeme projekt!

Čo je projekt?
Projekt je písomný dokument, ktorý opisuje prípravu, realizáciu a hodnotenie konkrétnej aktivity.

Vhodný názov
Už názov dobrého projektu upúta. Ak názov zároveň hovorí o čom projekt bude - je to len pozitívne. Príklady dobre zvolených názvov projektov: M.U.S.I.C. (Maybe.Using.Sound.Is.Connecting – stretnutie mladých ľudí s vášňou pre hudbu a spoločnom tvorení) Pretancuj životom (projekt stretnutia tanečných skupín nielen o tanci), Rovnaké šance pre všetkých (projekt mládeže z menšín) a i.

Zhrnutie projektu
Obsahuje niekoľko informácií: kto projekt organizuje a prečo, čo ním chce dosiahnuť, aké aktivity sa budú realizovať a s akým výsledkom. Napríklad: Skupina mladých ľudí (10) z Mestského klubu v „XY“ organizuje v auguste mládežnícke stretnutie s partnerskou skupinou z Poľska na tému „XY“. Cieľom je prekonávanie predsudkov a lepšie spoznanie života iných mladých ľudí, dozvedieť sa niečo nové o téme a ..... Počas pobytu si chcú účastníci predstaviť svoju činnosť v tejto oblasti, na pracovných workshopoch vytvoriť „XY“/ hovoriť o „XY“a venovať sa ....

Kto prekladá projekt
V tejto časti sú uvedené údaje ako názov organizácií, adresa, kontakty, meno štatutárneho zástupcu a zodpovednej osoby za projekt, charakteristika aktivít organizácie a jej pôsobnosť. Podobné údaje sa predkladajú aj za stranu partnera. Súčasťou projektu býva aj potvrdenie partnera o ochote zúčastniť sa všetkých častí projektu: príprave, realizácii a hodnotenia. Spravidla sa prikladá aj štatút alebo zriaďovacia listina (v niektorých prípadoch môžu žiadať aj neformálne skupiny). A pozor! Ak máte pekný materiál o vašej organizácii alebo skupine či výstrižky z novín a časopisov o vašich aktivitách - zašlite ich spolu s formulárom prihlášky. Určite nemôžete nič pokaziť...

Kto sú účastníci
Uvádza sa počet chlapcov a dievčat, ich vek, počet vedúcich. Niekedy sa vyžadujú informácie aj o vzdelaní a menný zoznam.

O čo nám ide

O čo nám ide?
Pre väčšinu začínajúcich vedúcich alebo priamo mladých ľudí je veľmi ťažké vyplniť práve túto časť. Slovo "cieľ" znie možno príliš zložito, no napovedá, čo chcete svojim projektom dosiahnuť. V prípade projektu mládežníckej výmeny, ktorá sa koná vo voľnom čase však nemusíte preháňať, radšej buďte realistickí.
Chcete spoznať iných mladých ľudí, ich kultúru, problémy, radosti a starosti? Chcete spolu vyčistiť časť lesa a naučiť sa recyklovať papier? Chcete vidieť niečo z okolia, čo súvisí s témou? Navštíviť miestny mládežnícky klub alebo inštitúciu? Chcete pripraviť spoločné predstavenie pre miestnu komunitu? Stretnúť sa a diskutovať so zaujímavým odborníkom? Tak to napíšte. Každý grantový program má však aj svoje priority a ciele, takže by Vaše aktivity mali mať s nimi určitý súvis. Ak si nebudete vedieť rady, vo vašom okolí bude niekto, kto má viac skúseností a rád vám poradí. Iba sa dobre obzrite vôkol seba.

Čo budeme robiť
Prikladáme program deň po dni. V niektorých grantových programoch je potrebné uviesť aj ako ste sa pripravovali na výmenu a čo budete robiť po jej skončení. Súčasťou dobrého programu každého projektu je vždy hodnotenie.

Rozpočet
Má dve časti: príjmy a výdaje. Výdaje ukazujú, na čo všetko budete potrebovať peniaze, a preto je potrebné urobiť aj kalkuláciu (aspoň najväčších položiek). V príjmoch uvádzate, aký veľký grant žiadate, aj kde získate zvyšok financií. Príjmy sa vždy musia rovnať výdajom.

Podľa čoho môžeme predpokladať , že budeme úspešní?

- **účastníci v priebehu prípravy zvládnu tvorbu projektu,**
- **zistíme, aké formuláre prihlášok k jednotlivým grantovým programom existujú a čo požadujú,**
- **účastníci vedia, že grantom nemôžu pokryť 100% výdajov a sú potrebné iné zdroje,**
- **účastníci chápu, že grantové programy sú formou súťaže a že zvíťazia tí, čo sa najviac priblížia kritériám**

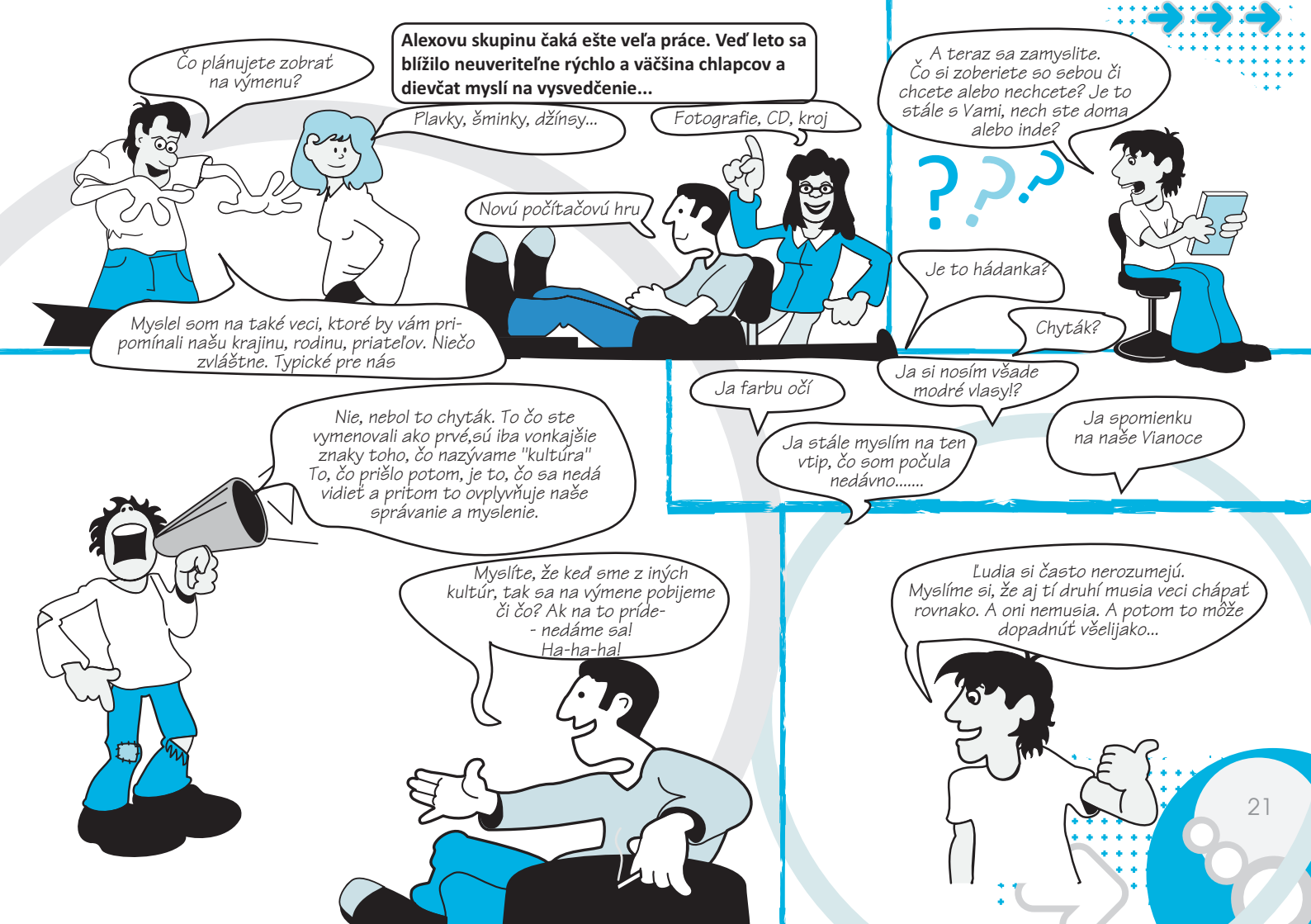
Alexovu skupinu čaká ešte veľa práce. Veď leto sa blížilo neuveriteľne rýchlo a väčšina chlapcov a dievčat myslí na vysvedčenie...
Čo plánujete zobrať na výmenu?
Plavky, šminky, džínsy...
Fotografie, CD, kroj
Novú počítačovú hru
Myslel som na také veci, ktoré by vám pripomínali našu krajinu, rodinu, priateľov. Niečo zvláštne. Typické pre nás
A teraz sa zamyslite. Čo si zoberiete so sebou či chcete alebo nechcete? Je to stále s Vami, nech ste doma alebo inde?
Je to hádanka?
Chyták?
Ja si nosím všade modré vlasy!?
Ja farbu očí
Ja stále myslím na ten vtip, čo som počula nedávno.....
Ja spomienku na naše Vianoce
Nie, nebol to chyták. To čo ste vymenovali ako prvé,sú iba vonkajšie znaky toho, čo nazývame "kultúra" To, čo prišlo potom, je to, čo sa nedá vidieť a pritom to ovplyvňuje naše správanie a myslenie.
Myslíte, že keď sme z iných kultúr, tak sa na výmene pobijeme či čo? Ak na to príde- - nedáme sa! Ha-ha-ha!
Ľudia si často nerozumejú. Myslíme si, že aj tí druhí musia veci chápať rovnako. A oni nemusia. A potom to môže dopadnúť všelijako...

Musíme byť všetci rovnakí?

Interkultúrna pripravenosť
Naučiť sa chápať a tolerovať ľudí z iných krajín a kultúr je najdôležitejším cieľom každého dobrého mládežníckeho stretnutia. Je potrebné pripraviť mladých ľudí na stret iných kultúr, vysvetliť im, čo sa automaticky deje v našich mysliach a prečo reagujeme tak, ako reagujeme.

Čo je kultúra?
Je veľa definícií, pričom väčšina z nich je spojená s umením a tradíciami. Do pojmu kultúra zahŕňame všetky produkty ľudského myslenia určitej skupiny ľudí v určitom čase. A tým zďaleka nie je vyčerpané všetko, čo sa skrýva za pojmom kultúra.

90% "kultúry" nevidíme
Najväčší problém je, že elementy, ktoré sú súčasťou kultúry, sú spravidla skryté. Takmer 90% "kultúry" je výsledkom práce podvedomia. Ak si predstavíme kultúru ako ľadovec, tak všetko, čo je pod vodou, je vlastne dôležitejšie ako to, čo vidíme. Ak na to nebudeme myslieť, môže sa stať, že nespoznáme 9/10 inej kultúry, ak sa sústredíme len na to viditeľné.

Čo nevidíme?
Ideál krásy, dôležitosť rodiny, vzťah k starším, opačnému pohlaviu, prístup k riešeniu problémov, pracovné tempo, výchova detí, koncept čistoty a hygieny, denný harmonogram, náboženstvo, úroveň vzdelania a veľa, veľa iných vecí.

Mládežnícke stretnutie má umožniť, aby sa spoznávanie inej kultúry stalo zámerným procesom.

Na vine sú stereotypy
Tiež je dôležité vysvetliť účastníkom už v príprave, že najčastejší problém sú práve stereotypy, ktoré ovplyvňujú naše správanie. A že často ani nemajú opodstatnenie. Preberáme stereotypy našich rodičov, partie, spoločnosti. Často jedna negatívna skúsenosť alebo informácia ovplyvní naše správanie k celej národnostnej skupine.

Neistota a strach pred ľuďmi, ktorým jazyku a správaniu nerozumieme, je prirodzená. Musíme si ale uvedomiť, že je to dvojsmerný proces a podobné pocity má aj druhá strana.

Úloha vedúceho pri strete kultúr

Skúsenejší mládežnícky vedúci vie, že je spočiatku ťažké dať dokopy dve rozdielne národnostné skupiny. Opäť tu pôsobia stereotypy, ale aj strach a neistota. Dobre zvolenými metódami práce a zaujímavým programom môžeme proces zbližovania skupín urýchliť. Príkladom môže byť komunikácia dvojíc už pred aktivitou, spoločné spoznávanie okolia prvé dni či drobné aktivity v zmiešaných skupinách.

Podľa čoho môžeme predpokladať, že budeme úspešní?

- **celá skupina je oboznámená s procesmi, ktoré vznikajú pri medzinárodných aktivitách,**
- **účastníci vedia, akú úlohu pri strete rôznych kultúr hrajú stereotypy,**
- **osvojili si zlaté pravidlo: Čomu nerozumiem, vysvetlím si to pozitívne!,**
- **neočakávajú, že budú všetci rovnako myslieť, konať a chápať súvislosti. Lebo nemusíme!**

Bez cudzieho jazyka ako bez jazyka

Dobrý dôvod začať

Je to skutočne tak. Čo človek musí robiť - to neznáša. Ak to robí z vlastnej vôle, venuje tomu prvé aj posledné. Tak nejako je to aj s učením cudzieho jazyka v škole. Často si ani neuvedomujeme, že je to prostriedok na komunikáciu. Ale potrebujeme ho? A zrazu stojíme pred reálnou situáciou - o pár mesiacov príde skupina zo zahraničia. Bude treba s ňou komunikovať, pýtať sa, odpovedať na otázky! Ale keď ja nič neviem? - prebehne mladému človeku hlavou. Zrazu sa cudzí jazyk stáva niečím úplne iným.

Využime záujem mladých ľudí

Skúsený mládežnícky vedúci využije situáciu a navodí atmosféru neformálnej prípravy. Sú účastníci, ktorým cudzí jazyk ide lepšie a tí môžu pomáhať začiatočníkom alebo slabším v jazyku kamarátom. Jeden príklad zo Zvolena (Nadácia Poznávaj svet). Účastníčky výmeny hrali rôzne situácie a navzájom si pomáhali so slovnou zásobou. Tiež si nacvičovali vedenie workshopov, základné povely, organizáciu hier. Ale najmä drilovali otázky...

Držme sa reality

Nápad zo Zvolena hovorí o základom pravidle - snažme sa jazykovú prípravu zamerať na témy, ktoré sú prirodzené pre mladého človeka. Vypracujme spolu so skupinou zoznam "najhorúcejších" tém a vypracujme si ich: slovíčka, základné frázy, informácie zo Slovenska k tejto téme, otázky a podobne. Poverme aj jazykovo slabších vedením nejakej aktivity v cudzom jazyku. Nech si to každý vyskúša aj niekoľkokrát. Darmo! Hovoriť sa človek naučí iba hovorením! Preto hovorme.

Podľa čoho môžeme predpokladať , že budeme úspešní?

- **skupina sa na výmenu pripravuje aj po jazykovej stránke,**
- **mladí ľudia chápu znalosť cudzieho jazyka ako významnú súčasť mládežníckej výmeny,**
- **jazyková príprava úzko súvisí s témami príťažlivými pre mladého človeka,**
- **každý dostane príležitosť prezentovať nejakú časť výmeny v cudzom jazyku**

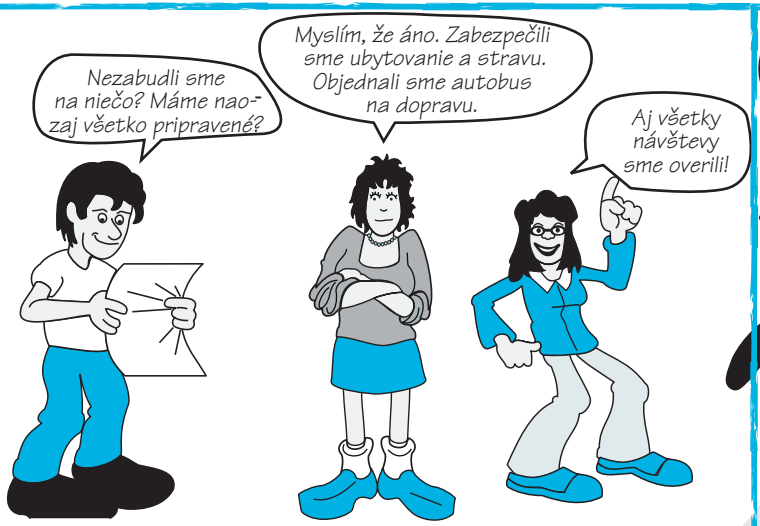

Na nič sme nezabudli?

Kto nič nerobí - nič nepokazí?
Aj pri najlepšej príprave sa môže stať, že niečo zlyhá a vybuchne. Účastníci výmeny si musia byť vedomí tejto možnosti, ale pritom neponechať nič na náhodu.

Poistenie
Pri cestách do zahraničia, ale aj na miestne pobyty je dôležité sa poistiť. Nielen zdravotné poistenie (čo je samozrejmosť), ale aj na straty batožiny počas cesty alebo na škody spôsobené neúmyselne. Tiež treba mať istú finančnú hotovosť v prípade, že za lekárske ošetrenie bude potrebné zaplatiť v hotovosti. Väčšina poisťovní má však už dobrú sieť zmluvných lekárov, ktorý za zákrok nežiadajú zaplatiť vopred. Informujte sa o možnostiach poistenia v zahraničí aj na Slovensku.

Zdravotný stav účastníkov
Ak má niekto zo skupiny zdravotné problémy, musí byť o tom vedúci skupiny informovaný. Akákoľvek alergia na lieky či jedlo môže spôsobiť nepríjemné problémy. O problémoch s drogami či alkoholom, depresiami či inou chorobou musí vedúci vedieť. Vedúci výmeny má mať zoznam kontaktov na členov rodiny účastníkov.

Cestovanie
Cestovné lístky je potrebné zarezervovať skôr. Najmä v letných mesiacoch je už prakticky nemožné zakúpiť lístky niekoľko dní vopred vo väčšom množstve. Skupinová zľava tiež môže byť príjemnou skúsenosťou. Vždy sa informujte na tieto možnosti!

Pasy a víza
Slovensko je už v Schengenskom priestore spolu s väčšinou krajín Európskej Únie. To znamená, že na prekročenie hraníc netreba ukazovať pasy či občianske preukazy. V každom prípade však každý účastník potrebuje mať so sebou platný preukaz totožnosti. Ak by ste cestovali do krajiny, kde si nie ste istí, treba sa informovať na najbližšom veľvyslanectve tej krajiny, kde sa chystáme vycestovať, či účastníci nepotrebujú pas alebo víza (prípadne sa obráťte na Ministerstvo zahraničných vecí). Ak áno, potvrdenie o organizovaní výmeny je potrebné vyžiadať od partnerskej organizácie. To isté platí aj ak budete hosťovať krajinu mimo Schengenského priestoru.

Prekočme čas

Ak je v príprave ešte chvíľu čas, odporúčame všetkým urobiť si brainstorming na tému "čo všetko sa môže prihodiť a ako to budeme riešiť". Zle "pochopený" výmenný kurz krajiny, kde cestujeme, minutie všetkého vreckového v prvý deň, strata pasu, bitka s miestnymi podnapitými mládežníkmi, kúpanie v mori na neoznačenej pláži - to všetko sú situácie, ktoré sa naozaj môžu prihodiť a môžu mať nepríjemné následky. Účastníci majú možnosť popremýšľať, a na takéto situácie, či im podobné, budú reagovať "s rozumom"!

Na čo ešte môžete myslieť pri balení?

- **ak si urobíte kópie cestovných lístkov, pasov účastníkov či zaplatených faktúr - nič nemôžete pokaziť. Veď čert nikdy nespí!**
- **mať poruke všetky telefónne čísla sa vždy hodí. A výhody mobilného telefónu nie je potrebné spomínať.**
- **drobné darčeky či suveníry pre rodičov účastníkov z partnerskej skupiny, návštevy a iné príležitosti sa hodia.**
- **najlepšie sú domáce sladkosti a suveníry z ľahkých materiálov (miniatúrne dezerty, šúpolie zo SR alebo drevo, šatky, tričká, pralinky či keramiku).**

Predsa len ...preskočme čas. Alexova skupina sa vrátila zdravá, opálená a veľmi, veľmi spokojná. Stretli sa v klube, ale nielen preto, že bola sobota.

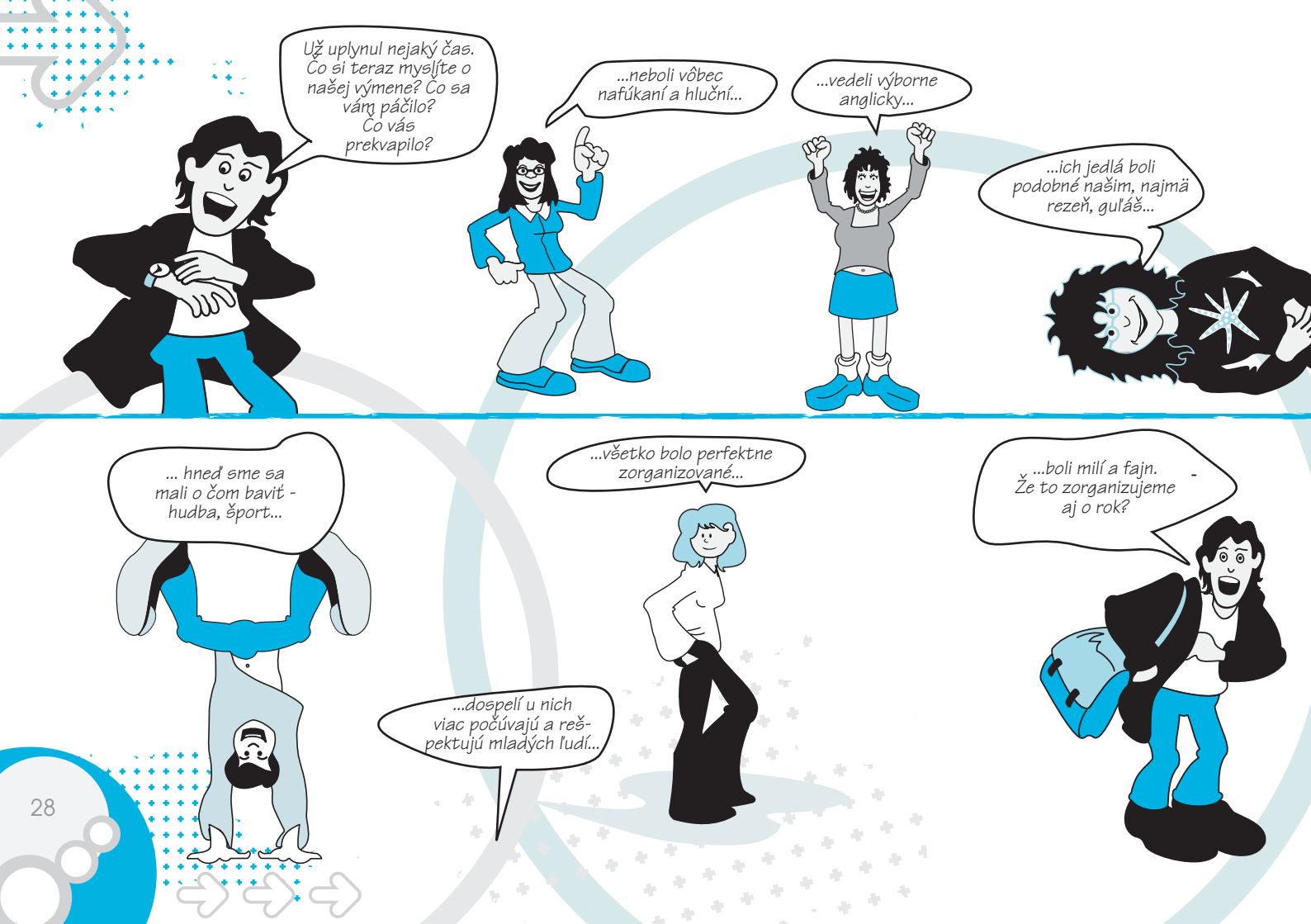
Už uplynul nejaký čas. Čo si teraz myslíte o našej výmene? Čo sa vám páčilo? Čo vás prekvapilo?
...neboli vôbec nafúkaní a hluční...
...vedeli výborne anglicky...
...ich jedlá boli podobné našim, najmä rezeň, guláš...
... hneď sme sa mali o čom baviť - hudba, šport...
...dospelí u nich viac počúvajú a rešpektujú mladých ľudí...
...všetko bolo perfektne zorganizované...
...boli milí a fajn. Že to zorganizujeme aj o rok?

PREČO MÁME MLÁDEŽNÍCKE VÝMENY

Čo všetko sa vlastne udialo na mládežníckej výmene, nedá sa ani presne vymenovať. Bezpochyby sa vytvorili priateľstvá, ktoré potrvajú po celý život. Mnohí sa naučili dívať na malú prekážku ako na žart a na väčšie ako na predzvesť víťazstva. Získali skúsenosť, ktorú im žiaden zájazd cestovnej kancelárie nemôže dať. A o to nám, mládežníckym vedúcim, predsa išlo, že? Že nás to stálo veľa času, námahy, nervov a peňazí? Nevadí!

My vieme, že to stálo za to.

Ak ste spoločne s našou skupinou došli až k tomuto bodu - viete si už aj vy sami odpovedať na otázku:

Prečo je potrebné organizovať mládežnícke výmeny?
Je to v prvom rade výchovný prostriedok, kde účastníci dostanú priestor na sebarealizáciu, naučia sa pracovať v tíme, prijímať kompromisy a zodpovednosť. Je to spôsob ako odstraňovať stereotypy a naučiť sa vnímať iné kultúry s pochopením a toleranciou.

Na úplný záver - posledná otázka!

Čo odlišuje mládežnícku výmenu od turistického zájazdu?

- **skupina trávi celý pobyt s podobnou skupinou v zahraničí (prípadne zo zahraničia)**
- **projekt nie je prezentáciou jednej kultúry či krajiny pred druhou,**
- **účastníci sú aktívne zapojení do všetkých fáz: prípravy, realizácie aj hodnotenia,**
- **mládežnícka výmena je síce o voľnom čase, prázdninách a zábave, ale poskytuje možnosti aj neformálneho vzdelávania účastníkov,**
- **je finančne dostupná všetkým,**
- **zahŕňa prvky zámerného interkultúrneho učenia (odstraňuje predsudky, upevňuje toleranciu a pochopenie medzi ľuďmi z rôznych krajín),**
- **rozvíja organizačné schopnosti,**
- **umožňuje komunikovať v cudzom jazyku,**
- **dáva príležitosť ku konštruktívnemu dialógu a jej predpokladom je tímová práca.**

O Iuvente

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže je príspevková organizácia Ministerstva školstva Slovenskej republiky, aktívna v oblasti práce s mládežou. Jej poslaním je pripravovať, organizovať a vyhodnocovať opatrenia na podporu a rozvoj práce s mládežou a a prispievať tak k praktickému uplatňovaniu cieľov koncepcií štátu v oblasti politiky voči mládeži v SR.

V rámci svojho poslania Iuventa:

- **Zabezpečuje rozvoj a uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania v práci s mládežou**
- **Pripravuje podklady a koncepčné materiály v oblasti plnenia koncepcií mládežníckej politiky**
- **Pripravuje, organizuje a vyhodnocuje výskumné, metodické, informačné a konzultačné projekty na podporu a rozvoj práce s mládežou**
- **Podporuje mládežnícke dobrovoľníctvo**
- **Vydáva publikácie pre oblasť práce s mládežou**
- **Realizuje výskumy v oblasti mládeže**
- **Podporuje zapojenie mládeže s nedostatkom príležitostí**
- **Podporuje plnenie európskych smerníc a odporúčaní pre prácu s mládežou**
- **Zabezpečuje európske (Mládež v akcii) a národné (ADAM) dotačné programy pre oblasť podpory a rozvoja práce s mládežou**
- **Koordinuje predmetové olympiády**
- **Vykonáva servis pre komisie zriaďované ministerstvom pre oblasť práce s mládežou**
- **Realizuje aktivity vzdelávacieho charakteru v rámci neformálneho vzdelávania**
- **Spolupracuje s relevantnými subjektmi**

IUVENTA je národnou agentúrou programu Európskej únie Mládež v akcii, ktorá tento program administruje. Program Mládež v akcii sa zameriava hlavne na medzinárodné projekty založené na princípoch neformálneho vzdelávania a dotýkajúce sa priorít kultúrnej diverzity, európskeho občianstva, participácie a mladých ľudí s nedostatkom príležitostí.

IUVENTA je zároveň národným partnerom európskej informačnej siete pre mládež EURODESK, ktorá poskytuje množstvo zaujímavých aktuálnych informácií o možnostiach pre mladých ľudí.

ISBN: 978-80-8072-097-1

Autori: Jana Miháliková, Tomáš Pešek
Publikáciu "Pripravme si mládežnícku výmenu" vydala
IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže
Národná agentúra Mládež v akcii
Búdková 2, 81104 Bratislava 4
Grafické spracovanie podkladov:
VAV & ROSSI, s.r.o. Martin
www.vavrossi.sk
(c) 2009 Všetky práva vyhradené

iuventa

www.iuventa.sk
www.mladezvakcii.sk

ISBN: 978-80-8072-097-1